

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ У РОЗБУДОВІ
ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

Матеріали
XIV Міжнародної
науково-практичної
інтернет-конференції

31 жовтня 2022 року

Одеса 2022

**Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ У РОЗБУДОВІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ
ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

Матеріали

**XIV Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

31 жовтня 2022 року

**Одеса
ОДУВС
2022**

УДК 351.74
Р68

*Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво
перевищували пропоновані обсяги*

Р68 **Роль** та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави: матеріали XIV міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Одеса, 31 жовтня 2022 р. Одеса: ОДУВС, 2022. 174 с.

УДК 351.74

© ОДУВС, 2022

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОБАЦІЇ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ В УКРАЇНІ

Конопельський В. Я.,
*д.ю.н., професор, завідувач кафедри
кримінального права та кримінології
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Одеський державний університет
внутрішніх справ, м. Одеса, Україна*

Останніми роками проблема злочинності неповнолітніх в Україні набула особливої гостроти і актуальності. Громадські діячі й суспільство загалом виказують тривогу з приводу деградації чималої частини підростаючого покоління, яке, ще не почавши жити, вже позбавило себе перспективи знайти гідне місце в суспільстві. Поширення різних форм девіантної поведінки, злочинності, аморальних проявів турбує батьків і вчителів, вчених і політиків, працівників поліції, секторів ювенальної превенції, судів, установ пенітенціарної системи. Постійно йде дискусія стосовно ролі поліції, уповноважених органів з питань пробації (секторів ювенальної пробації) та соціальних служб

держави у попередженні та профілактиці злочинності неповнолітніх, щодо доцільності створення системи ювенальної юстиції, орієнтованої не стільки на застосування репресивних заходів відносно неповнолітніх, скільки на надання соціальної підтримки і допомоги молодим людям, що мають проблеми із зайнятістю та вільним часом, наркотиками, порушують закон.

Правопорушення неповнолітніх та пов'язані з ними інші негативні явища у дитячому середовищі набули характеру соціального явища, що у свою чергу зумовлює необхідність активізації діяльності із запобігання правопорушенням у дитячому середовищі та вжиттю необхідних заходів.

Конвенція ООН про права дитини передбачає, що до дітей слід ставитися з гідністю, турботою та повагою під час усіх судових проваджень. Під час прийняття будь-яких рішень, що стосуються дітей, важливим фактором має бути дотримання найкращих інтересів дитини. Коли дитина взаємодіє із системою правосуддя, надзвичайно важливою є відповідна підготовка суддів, адвокатів, прокурорів та інших учасників системи юстиції щодо стандартів правосуддя, дружнього до дитини. Адже саме вони відіграють вирішальну роль у забезпеченні правосуддя, дружнього до дитини, тобто правосуддя яке є доступним, своєчасним, належним, орієнтованим на дитину та відповідає її віку; коли забезпечується право дитини на справедливий судовий розгляд, право брати участь і розуміти провадження, право на приватне та сімейне життя, а також право на недоторканність і гідність.

Розглядаючи дитячо-підліткову популяцію і середовище через ознаку криміналізації, ми повинні відзначити найбільше зростання кількості дітей і підлітків, залучених саме в маргінальну сферу відносин і поведінки. Це середовище і пов'язані з нею форми поведінки, що відхиляються від норми («девіантна поведінка»), поза сумнівом є ознакою кризи, що переживає суспільство. Для цього соціально-психологічного явища характерна відсутність або втрата стійких цілей, руйнування емоційно і особисто значущих суспільних, зокрема сімейно-батьківських відносин.

Згідно з даними судової статистики за 2020 рік, наведених у проведеному Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини спільно з Координатором проектів ОБСЄ в Україні дослідженні щодо забезпечення додержання прав дитини в системі кримінального правосуддя, у судах першої інстанції перебувало 6 377 кримінальних проваджень щодо неповнолітніх, що становить майже 3% від загальної кількості кримінальних проваджень. 1 846 кримінальних проваджень щодо неповнолітніх осіб у судах першої інстанції закінчилося постановленням вироку. 2 208 осіб було засуджено (з них 198 дівчат) і лише 11 виправдано. Значною залишається частка тяжких та особливо тяжких злочинів, за вчинення яких засуджено більше половини усіх неповнолітніх.

Станом на 01.07.2021 р. на обліку уповноважених органів з питань пробації перебувало 721 неповнолітній. На обліку секторів ювенальної пробації перебуває 127 неповнолітніх суб'єктів пробації, що становить 17,6 % від загальної кількості неповнолітніх, які перебувають на обліку по всій Україні.

За видами покарань 678 (94 %) неповнолітніх суб'єктів пробації звільнені від відбування покарання у виді позбавлення волі з випробуванням, 33 (5 %) засуджені до покарання у виді громадських робіт, 9 (1%) – до штрафу.

За віком чисельність неповнолітніх суб'єктів пробації становить: 17 років – 384 (57 %), 16 років – 198 (30 %), 15 років – 81 (12 %) та 14 років – 8 осіб (1 %), а також 23 особи, які поставлені на облік у віці 14–18 років і відносно яких триває соціально-виховна робота на базі секторів ювенальної пробації.

Із загальної кількості неповнолітніх суб'єктів пробації – 671 (93 %) становлять чоловіки, 50 (7 %) – жінки.

Станом на 01.01.2022 р. функціонують 14 секторів ювенальної пробації у містах Дніпрі, Кривому Розі, Маріуполі, Житомирі, Запоріжжі, Мелітополі, Києві, Кропивницькому, Львові, Миколаєві, Одесі, Полтаві, Рівному та Харкові. На обліку секторів ювенальної пробації перебуває 127 неповнолітніх. Найбільше неповнолітніх перебувають на обліку секторів ювенальної пробації м. Києва, Одеси та Кропивницького, найменше – Мелітополя, Полтави та Рівного.

Стосовно засуджених до громадських робіт неповнолітніх в Одеському регіоні слід зазначити наступне:

У 2019 році в Одеській області жодного неповнолітнього не було засуджено до кримінального покарання у виді громадських робіт.

У 2020 році до громадських робіт на Одещині засуджено 3 неповнолітні особи.

У 2021 році із 166 засуджених неповнолітніх, які перебували на обліку секторів ювенальної пробації до громадських робіт засуджено 13 осіб, всі з них мешкають в м. Одеса. У відсотковому співвідношенні майже 8 % від загальної кількості неповнолітніх правопорушників.

Станом на лютий 2022 року, серед неповнолітніх засуджених до громадських робіт, лише одна особа в Біляївці, в секторі ювенальної пробації міста Одеси наразі засуджені неповнолітні до громадських робіт відсутні.

Таким чином, можемо спостерігати поступову динаміку щодо даного виду покарання з 2019 року по 2021 рік в бік збільшення кількості покарань у виді громадських робіт щодо неповнолітніх.

Разом з тим, можемо констатувати про низьку питому вагу даного виду покарання в структурі покарань щодо неповнолітніх. Максимальний спостережаний нами показник – 8 %, серед усіх видів покарань, які застосовувались судами до неповнолітніх, серед покарань, менш суворих ніж позбавлення волі. Наразі широко дискутується питання щодо становлення та розвитку правосуддя дружнього до дитини. В контексті дотримання міжнародних стандартів у сфері захисту прав дітей важливе значення має гуманізація судових процесів щодо дітей, які перебувають в конфлікті з законом.

Нині діючому законодавству України не вистачає системних норм щодо роботи з дітьми у конфлікті з законом, яка б базувалася на концепції відновного правосуддя, створення умов для швидкої реінтеграції неповнолітньої

особи до суспільства, а також щодо ефективної діяльності усіх суб'єктів юстиції стосовно дітей із запобігання перебуванню дитини у групі ризику та правопорушенням у дитячому середовищі.

Наразі у багатьох країнах сформувалися й успішно функціонують різноманітні за формами системи ювенальної юстиції. За загальним правилом вони діють на підставі окремих законодавчих актів, які визначають гарантії дотримання прав та найкращих інтересів неповнолітньої особи під час здійснення правосуддя, особливості кримінального провадження щодо неповнолітніх, правове регулювання профілактики правопорушень тощо.

Григорещька І. І. ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ У МЕЖАХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ	35
Данилюк В. В., Чекмарьова І. М. СУЧАСНІ ОЗНАКИ ПРЕДМЕТА КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ.....	38
Джавадова А. Т., Церковна О. В. ПРАВОВИЙ СТАТУС ЮРИДИЧНИХ ОСІБ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	40
Дришлюк В. І. ЗМІНА ЮРИСДИКЦІЇ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ ТА ІНШІ ПИТАННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	42
Єгоров С. О. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ОРГАНАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ.....	44
Ізбаш К. С. ПРАВОВА ОСНОВА ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ТА НАСЕЛЕННЯМ НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА.....	46
Кейдалюк В. О., Півторак А. О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ	50
Коломієць С. С., Антоненко О. А. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ЮРИ- ДИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ	52
Коломієць С. С., Антоненко О. А. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ПОНОВЛЕННЯ ПРАЦІВНИКА НА РОБОТІ..	56
Конопельський В. Я. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОБАЦІЇ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ В УКРАЇНІ	58
Косаревська О.В., Витяганець О.І. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЩЕЙСЬКИХ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	61
Кострицький І. Л. МУЛЬТИМОДАЛЬНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ: ГОСПОДАРСЬКО – ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	65
Кріцак І. В. БЕЗПЕКОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ: КРИМІНОЛОГІЧНИЙ ВИМІР У РАМКАХ ЦІННІСНОЇ ПАРАДИГМИ ТА МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ	68